

DE HISTORISKE

Reisebrev fra **Kviknes** **Hotel og Balestrand**

TEKST: EVA NEDREGAARD, DE HISTORISKE
FOTO: CAMILLA IVERSEN, DE HISTORISKE

Solen skinner i det vi beveger oss ned mot Strandkaien i Bergen sentrum - et sjeldent syn på en tidlig maimorgen. Men timingen kunne knapt vært bedre. I dag skal vi ta hurtigbåten fra Bergen over til Balestrand for å besøke Kviknes Hotel.

Allerede på kaien merker vi at dette er en populær rute. Det yrer av turister med samme mål: å oppleve den vakre fjorden fra sjøsiden. Båten seiler først inn i Sognefjorden og deretter videre mot Flåm, og er en fantastisk mulighet til å se både Sognefjorden og Nærøyfjorden på nært hold.

Vi vinker farvel til Bergen og finner plass bakerst i båten. Flere passasjerer trekker ut på soldekket for å fange de første bildene idet båten legger fra kai, mens vi nyter en kopp kaffe og betrakter utseilingen gjennom vinduet. Over fire timer tar reisen til Balestrand, med korte stopp underveis i små, sjarmerende bygder, på øyer og gamle handelssteder.

“Vi smiler for oss selv. Her skal vi tilbringe natten.”

Underveis kommer mannskapet med informasjon over høytalerne – små historier om stedene vi passerer, og tips om når vi bør rette blikket mot landskapet. Den blikkstilte fjorden glitrer i sollyset, og til slutt trekker vi også ut på dekk for å nyte utsikten og den rolige lyden av bølgene.

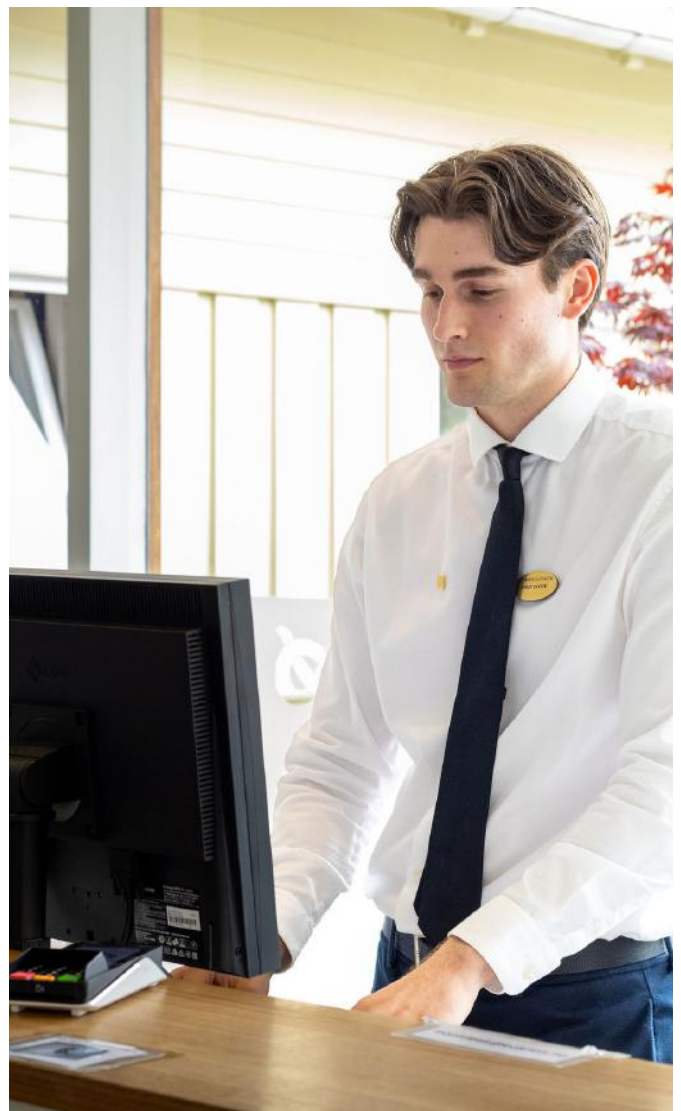
Når vi nærmer oss Balestrand, dukker Kviknes Hotel opp i horisonten – som et eventyrslott som reiser seg rett ut av fjorden. Den staselige bygningen i sveitserstil er et syn som får passasjerene til å strømme frem på dekk med kameraene klare. Den klare fjorden, de bratte fjellene, det vakre, hvite hotellet foran oss – dette er selve betegnelsen på norsk nasjonalromantikk. Vi smiler for oss selv. Her skal vi tilbringe natten.

Idet vi stiger i land på kaien i Balestrand, vitner den friske, klare luften om at vi har lagt Bergen et godt stykke bak oss. Omgitt av høye fjell med snø på toppen og grønne åssider tatt ut fra et maleri er det som om pulsen umiddelbart senker seg. Under innseilingen nevnte mannskapet det særegne lyset i Balestrand – et fenomen som gjennom tidene har tiltrukket seg kunstnere fra inn- og utland. Nå forstår vi hva de mente. Som innseilte bergensere gjør vi det eneste naturlige: vi begynner å myse. Heldigvis er det fullt av sjarmerende små kafeer og butikker langs kaien. Et raskt stopp innom nærbutikken senere, og vi har sikret oss solbriller – klare til å møte lyset og resten av dagen.

Idet vi trår inn i resepsjonen, blir vi møtt av Kari Kvikne. Gjestgivertradisjonene på Kviknes Hotel strekker seg helt tilbake til 1752, og i dag drives hotellet av fjerde generasjon Kvikne. Sammen med sin bror Sigurd og sin søster Marta fører Kari familiearven videre – en arv som startet da familien overtok hotellet i 1877.

«Velkommen til oss!» sier hun med et varmt smil, og spør hvordan turen over fjorden har vært.

Vi slår av en hyggelig prat, mens hun elegant veksler mellom å snakke med oss og hilse på gjester som kommer og går. Det er tydelig at vertskapsrollen ligger i blodet.

Omvisning med Husøkonom Burute

Vi har ankommet i god tid før innsjekk, og legger derfor fra oss bagasjen hos de hyggelige resepsjonistene før vi blir tatt med på en omvisning av husøkonom Burute. Hun møter oss med et smil og forteller at hun opprinnelig kommer fra Litauen – og at hun har jobbet på hotellet i snart 19 år.

«Planen min var å bli i seks måneder,» sier hun med et glimt i øyet. «Men så fikk jeg venner, familie og et liv her i Balestrand – og ble værende.»

Burute snakker varmt og engasjert om hotellet mens vi rusler gjennom de vakre salongene, omgitt av vegger fylt med historiske malerier i forseggjorte rammer og store vinduer som gir en spektakulær utsikt over hotellhagen og fjorden.

Fellesarealene er romslige og herskkelige, og snart blir vi geleidet opp trappen for å få et innblikk i de historiske rommene. Bak hver dør skjuler det seg et nytt rom – med unike detaljer, antikke møbler og vakkert interiør. Mange av rommene har balkong hvor man kan nyte morgenkaffen.

Vi knipser bilder mens Burute forsetter å dele sin kunnskap og kjærlighet til stedet.

«Jeg elsker å jobbe her,» sier hun.

«Det er så mange lag, så mye historie. Familien Kvikne sin historie skapes fortsatt – og det er fint å få være en del av den, og å kunne videreføre den til nye kollegaer.»

For hvert rom vi går innom, skjønner vi hva hun mener.

Vi forlater den eldste delen av hotellet – Gamlebygget – og beveger oss over i nybygget, hvor de mer moderne rommene befinner seg. Selv om denne delen av hotellet har et mer tidstypisk preg, er rommene fortsatt varierte. Hver etasje har sitt eget fargetema, og i hvert rom finner vi unike detaljer som viderefører hotellets historie gjennom ulike tidsepoker.

Veggene er dekorert med kunst, og gardinene varierer i mønster og tekstur.

«Det er konen til Sigurd som har stått for innredningen her» forteller Burute.

Det er tydelig at kjærlighet og omtanke preger hele bygget – uansett hvilken fløy du befinner deg i.

Kunst og kultur i historiske stuer

Vi takker Burute for omvisningen og lar henne vende tilbake til arbeidet. Selv tar vi turen ned for å utforske hotellets historiske stuer og salonger.

Her er det mye å hvile blikket på. Rom etter rom fylt med klenodier, kunst og antikviteter – samlet av en kunstinteressert familie gjennom generasjoner. Utskjærte møbler, gamle lamper, broderte duker og friske blomster – alt plassert med omtanke.

Mange av kunstverkene stammer fra kunstnere med sterk tilknytning til Balestrand – malere som Hans F. Gude, Johannes Flintoe og Hans Dahl. De var ikke bare stamgjester på hotellet, men mange bosatte seg også i bygda. Rundt århundreskiftet ble Balestrand et samlingspunkt for kunstnere, lokket hit av det særegne lyset, det dramatiske fjordlandskapet og den rike historien. Flere av dem bygde sine sommerhus i sveitserstil, og både husene og maleriene fra denne perioden er i dag en viktig del av Balestrands identitet.

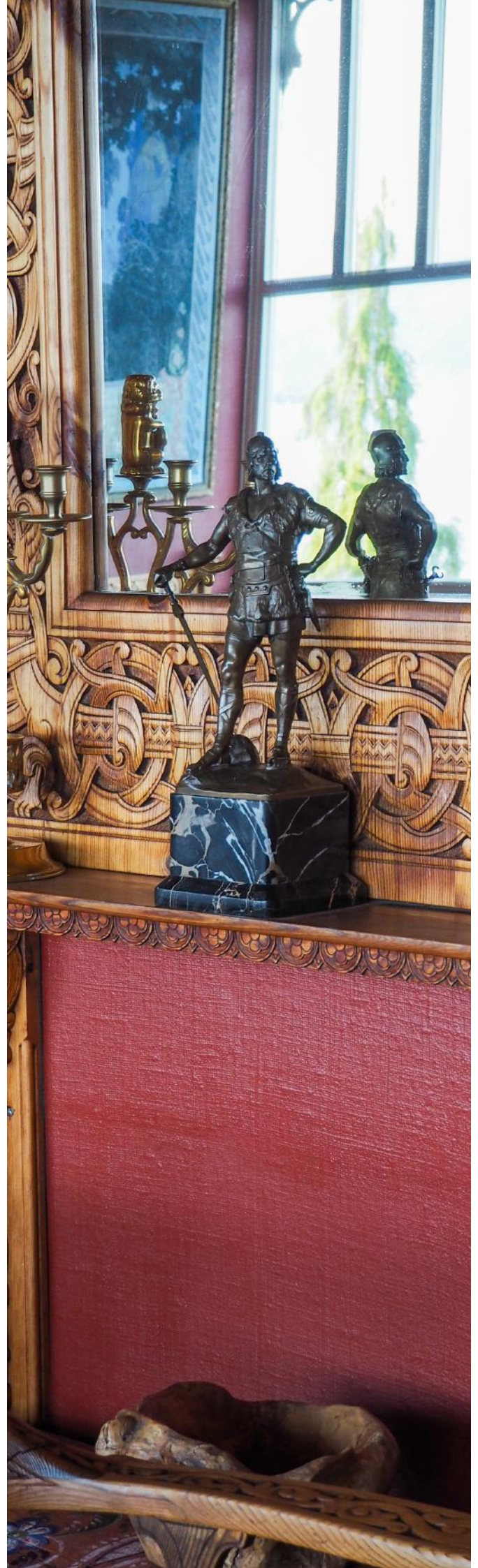

Et av rommene som virkelig skiller seg ut, er Høyviksalen – et helhetlig kunstverk skapt av kunsthåndverkeren Ivar Høyvik. Her er alt håndlaget i drakestil, fra stoler og bord til portaler og speilrammer. Rommet oser av historie og håndverkstradisjon, og det sies at selveste keiser Wilhelm II satt i en av stolene her da han mottok budskapet om utbruddet av første verdenskrig. Høyviks unike formspråk lever videre i bygda – hans utskjæringer pryder fortsatt villaer og fritidshus i området.

På veggene henger malerier av Adelsteen Normann og andre kunstnere som har latt seg inspirere av den dramatiske naturen rundt fjorden og fjellene. Mellom kunstverkene finner vi portretter av familien og gamle fotografier som gir oss et lite glimt tilbake i tid.

For de som ønsker å dykke enda dypere ned i Balestrands historie, ligger Norsk Reiselivsmuseum like i nærheten. Her kan du bli med på omvisninger både inne i museet og ute i bygda, og reise 100 år tilbake i tid til storslåtte hagefester med keiserbesøk og livlige kunstnerkolonier. Før middag er det også mulig å få en historiefortelling med hotelldirektør Sigurd Kvikne. Han forteller med glede om hotellet og de første turistene på Balestrand.

Lunsj og hagevandring

Vi kunne blitt i de historiske salongene i timesvis, men til slutt er det magen som tar styringen. Vi rusler tilbake mot resepsjonen og finner oss et bord i Balholm Bar – hotellets uformelle bistro. Valget faller på et klassisk rekesmørbrød med håndpillede reker og majones, og dagens suppe: husets egen blomkålsuppe.

Maten kan nytes både inne og ute på terrassen, men vi blir sittende inne. På nabobordet sitter Kari med sin mor – tredje generasjon Kvikne – og nyter en kaffekopp og en matbit. De smiler og slår av en liten prat.

«Har dere funnet noe å ta bilder av?»
spør Kari. Det kan vi trygt si at vi har.

Etter en deilig lunsj beveger vi oss ut for å utforske den vakre hotellhagen. Et frodig rosa kirsebærtre strekker seg opp til hotellveggen i sollyset.

Gule tulipaner og fargerike blomster beveger seg sakte i brisen fra sjøen. Flere steder er det plassert hvite benker hvor man kan finne ro og gjerne lese en god bok.

Flytebryggen ligger fint plassert i bukten foran hotellet, hvor man kan teste ut et svaalestup eller to. Det er for friskt i dag for et bad, men perfekt på late sommerdager. Vi beveger oss videre på en liten grusvei ved sjøkanten til hotellets egen badeplass. Solen treffer vannet og skaper små glitrende stjerner i sjøen.

Hotellet har bygget to trapper med gjerder på hver side hvor man trygt kan gå ned i vannet og legge på svøm. Det er også mulighet å gå ut i vannet ved en sandstrand lenger borte. Om sommeren er dette den perfekte plassen å legge ned håndkle på en solseng og nyte noen late timer i solen, med utsikt over Balestrand, fjellene og fjorden.

Innsjekk og middag

Vi spaserer opp til hotellet igjen og sjekker inn. Rommene våre ligger i den moderne fløyen, og mitt har både en romslig sittegruppe og egen uteplass. Jeg lager meg en kopp kaffe, setter meg ut i sola og lar blikket hvile på det storslåtte landskapet – det samme som har inspirert generasjoner av kunstnere. Skuldrene senker seg automatisk.

Noen timer senere møtes vi igjen i resepsjonen. Vi har nemlig fått lov til å ta en tur innom kjøkkenet før middag for å knipse noen bilder. Det er ikke vår første runde bak kulissene, så vi vet å holde oss på tå hev. Her er tempoet høyt, og kokkene beveger seg raskt med skarpe kniver og varme panner. «Behind!» ropes det idet de passerer hverandre, men likevel tar noen seg tid til et lurt smil mot kamera.

De har mer enn nok å gjøre. Kveldens middag er hotellets rikholdige sommerbuffet – et bugnende bord med lokale oster, ferske grønnsaker, sjømat, spekemat, varme retter og salater. I tillegg frister et dessertbord fylt med kaker og søtsaker. Det blir fort vanskelig å begrense seg til én runde.

Vi finner oss et bord med utsikt mot fjorden. Servitøren anbefaler et glass lokal sider – midt i blinken, siden vi i morgen skal besøke gården bak flasken: Ciderhuset i Balestrand. For de vininteresserte kan det også nevnes at hotellet har Sognefjordens største og mest imponerende vinkjeller, med over 300 ulike viner på listen.

Mette og fornøyde blir vi sittende en god stund og nyte både maten og stemningen før vi trekker oss tilbake. Nå venter hotellsengen – og en ny dag med opplevelser.

Dag 2: Kulturvandring i Balestrand med Eli-Grete

Etter en god natts søvn trekker vi gardinene til side – og der er den igjen: solen og den blå himmelen. Det er nesten for godt til å være sant. Utsikten er som et postkort. Vi rekker en kjapp dusj før vi samles til frokost i restauranten. På buffeten venter nybakt brød, ferske croissanter, søt frukt og kortreist pålegg – akkurat det man trenger før en dag med vandring.

I dag skal vi nemlig møte Eli-Grete Høyvik – barnebarnet til treskjærereren Ivar Høyvik – og vertskap på Ciderhuset Balholm. Hun skal ta oss med på en guidet tur gjennom Kunstbygda Balestrand, med stopp ved den engelske kirken, vikinggravene på Balahaugen og selvfølgelig Ciderhuset. Vi rekker akkurat å bytte til turklær før klokken slår turstart. Passende nok møtes vi i Høyviksalen – omringet av Eli-Gretes morfars håndverk, utskårne detaljer fra gulv til tak.

Eli-Grete kommer oss i møte med et smil:

«Jeg ser turklærne – da må dere være fra De Historiske!» ler hun, og rekker ut hånden.

Vi ler og hilser, før hun fører oss lenger inn i salen for en liten historiefortelling. Hun forteller innledningsvis om Balestrand som destinasjon – om kunstnerne som kom hit, og hvordan den vesle bygda først ble plassert på kartet. Deretter går naturligvis samtalen inn på bestefar Høyvik og hans bidrag til bygda. Hun peker på de ulike utkarvingene og gjør oss oppmerksom på de ulike detaljene. Mange av dem bærer preg av sagn og andre elementer fra norrøn mytologi.

«Her ser dere blant annet Sigurd Drakedreper,» sier Eli-Grete og peker på en utskåret detalj.

Hun forteller at dette motivet også har inspirert “Bjør” – en norsk ur-sider produsert av Ciderhuset. Vi lar blikket vandre rundt i rommet, og etter hvert begynner stadig flere detaljer å tre frem.

Så beveger vi oss ut og starter kulturvandringen. Balestrand er en vakker bygd å rusle i, og det tar ikke lang tid før vi blir omringet av frodige hager, herskapelige sveitserhus og små historiske skilt langs veien.

Men det er én bygning som virkelig skiller seg ut – en liten stavkirkeliknende kirke midt blant sveitserhusene. Eli-Grete tar oss med inn, og begynner å fortelle historien bak det spesielle bygget – og kvinnen som satte spor etter seg i bygda.

Hun forteller at mye av reiselivet i Norge startet med de såkalte dannelsesreisene – en tradisjon fra 1600- til 1800-tallet, hvor unge, velstående europeere reiste rundt i Europa for å utvikle seg og lære. En av dem var William Slingsby, en britisk friluftsmann og tindebestiger som blant annet var den første som kom seg til toppen av Store Skagastølstind i 1876.

Historien om Slingsby inspirerte flere – blant dem engelske prestedatteren Margaret Sophia Green, som kom til Norge for å bestige de samme fjellene. Planen var å følge i hans fotspor, men dårlig vær tvang henne til å endre rute. I stedet reiste hun til Balestrand, hvor hun møtte sin patentfører – Knut Kvikne, oldefaren til dagens hotelldirektør Sigurd.

Knut hadde akkurat kommet hjem fra Amerika for å hjelpe til med utbyggingen av hotellet. Historien sier ikke alt om fjellene de besteg – men kjærligheten oppsto. Margaret og Knut giftet seg og bosatte seg i bygda.

Dessverre fikk de kort tid sammen. Margaret døde av tuberkulose bare fire år etter bryllupet. Før hun døde ba hun ektemannen love å bygge en engelsk kirke i Balestrand. Knut holdt løftet, og med hjelp fra kvinnene i bygda ble St. Olafs Church ferdigstilt i 1897.

Inne i kirken henger et maleri av Margaret, og en minneplate med et sitat fra Salmenes bok: **“The mountains shall bring peace.”**

Kirken er i engelsk stil, men bygget med norsk stavkirkearkitektur som forbilde – og har vært til inspirasjon for kirken i Disney-filmen Frozen. Selv i dag holdes gudstjenester her hver sommer, ledet av engelske prester – og alltid på engelsk, i anglikansk tradisjon.

GLORIA IN EXCELSIS

KOMMER D TIL N G

Stavkirken ble bygd av
den første kongen av
Norge, Olav den hellige,
i år 1000.

Olaf den hellige

“Vi har ikke råd til å kjøpe maleriene - men vi har jo motivet”

Vi beveger oss videre langs kulturstien til vi kommer til Belehaugen og statuen av Kong Bele. På 1800-tallet ble sagaen om Fridtjov den frøkne og hans kjærlighet til Ingebjørg, datteren til Kong Bele, svært populær i Europa. I Balestrand finnes flere gravhauger fra vikingtiden, strategisk plassert i landskapet for å være synlige fra fjorden.

Inspirert av sagaen og landskapet reiste kunstnere som Gude og Flintoe hit for å male. Keiser Wilhelm II ble også fascinert. I 1913 reiste han en bronsestatue av Kong Bele på Belehaugen – og samme år ble statuen av Fridtjov, Ingebjørgs utkårede, reist tvers over fjorden på Vangsnes. Like ved står en åpen fotoramme som vender ut mot fjorden. Vi har også sett en lignende i hotellets hage.

Eli-Grete forklarer at de skulpturelle rammene er plassert i landskapet slik at de fanger fire sentrale motiver fra den norske nasjonalromantikken. Her kan du beskue landskapet akkurat slik kunstnerne så det.

«Vi har ikke råd til å kjøpe maleriene - men vi har jo motivet!» ler hun.

Før vi drar videre til Ciderhuset, får vi bli med Eli-Grete inn i det nyrestaurerte Høyvikhuset, bygget av hennes besteforeldre i 1910. Med støtte fra Kulturminnefondet har hun og mannen Åge Eitungjerde tilbakeført huset til sin opprinnelige prakt. Det er som gå inn i et levende museum. Huset er fylt med originale møbler laget av bestefar Ivar Høyvik og vakre tekstiler skapt av bestemor Eli, som både broderte, vevde og sydde bunader.

I kjelleren er det et hyggelig samlingsrom for historiefortelling og sidersmaking, og huset skal etter planen leies ut til gjester som ønsker en eksklusiv og autentisk overnatting midt i kulturbygda.

Midt i omvisningen får Eli-Grete en telefon fra svigerdatteren, som inviterer oss på kaffe i Kunstfabrikken. Åge kjører oss dit og deler livlige historier om bygda underveis.

Vel fremme blir vi møtt av Tuba Ardic, som sammen med mannen Gard Eitungjerde Høyvik startet Creative Connections Norway (CCN) i 2018 som en del av Ciderhuset. Prosjektet "ARTicipation" har som mål å bruke kunst som et verktøy for selvutfoldelse og sosial tilhørighet.

Vi ankommer midt under et pågående kurs der internasjonale deltakere utforsker hvordan natur og kunst kan brukes som verktøy for emosjonell utvikling. I dag står mindfulness på programmet, og flere deltakere sitter i stillhet spredt rundt i huset. Vi finner derfor en rolig krok for en prat.

«Dette er også en viktig del av Balestrand», sier Eli-Grete. «Det er så fint at de unge viderefører kunstnerånden som alltid har preget bygda.»

Tuba forteller at mange kursdeltakere kommer tilbake – inspirert av landskapet, akkurat som kunstnerne for 200 år siden. I Balestrand er det plass til både tradisjon og nyskaping.

Etter en kopp kaffe tar vi farvel og rusler videre mot Ciderhuset for omvisning. Denne gangen er det Eli-Grete som kjører, mens Åge blir sluppet av i eplehagen for å hankses med en trassig robotgressklipper.

Vi starter i gårdsbutikken, hvor hyllene bugner av lokale godsaker – sjokolade, syltetøy, sider og vin, alt vakkert dekorert med norrøne motiv og lekne navn. Det er Tuba som står bak sjokoladen, laget i møte mellom søtsaker og frukt: tørkede epler, plommer i dram, eller Prunus-dessertvin

Ciderhuset ligger midt i en frukthage etablert i 1922 av Andreas Eitungjerde. Barnebarnet Åge tok over på 90-tallet, sa opp jobben som høgskolelektor og satset alt på fruktforedling.

Resultatet ble Balholm og Ciderhuset – et sted der lokal frukt fra Sogn får nytt liv i form av sider, geleer og chutney, avhengig av hva naturen gir: aprikos, kvede, mispel, rips, blåbær – eller kanskje noe helt annet.

I toppetasjen ligger ciderrestauranten, hvor menyen tilpasses husets egne sider. Her kan gjestene nyte smaker fra Sogn – med panoramautsikt over fjorden. I sommersesongen arrangeres både sidersmaking og «Cider Makers Dinner» daglig.

Vi skulle gjerne blitt lenger, men vi har håp om å rekke en fjelltur før avreise. Med sjokolade og eplemost i sekken takker vi for oss.

Det er én ting vi kan slå fast: Folk i Balestrand er både arbeidsomme og usedvanlig gjestfrie. Vi snakker om alt som har imponert oss mens eplemosten klirrer mot kameraet i sekken.

Turløypene byr på mange muligheter, og vi har fått kart med oss fra resepsjonen. Vel framme ved starten på stien står skiltene og peker i alle retninger – men tiden strekker dessverre ikke til. Vi har nemlig en avtale med hotelldirektør Sigurd Kvikne, og må snu. Vi noterer oss ned rutene til neste besøk.

Vel tilbake på hotellet skifter vi til vanlige klær og møter Sigurd i resepsjonen for en prat – om alt fra hotellets historie til da han varmet opp for sønnen «Kjartan Lauritzen» i Oslo Spektrum.

Vil du lese intervjuet med Sigurd, finner du det her.

Før vi drar, rekker vi en siste lunsj i Balholm Bar. Denne gangen er det salaten som får prøve seg – frisk, smakfull og en perfekt avslutning på turen før båten tar oss tilbake over fjorden. Vi er både fornøyde og litt vemodige. For her kunne vi gjerne blitt lenger!

Vi vinker farvel til hotellet idet vi går om bord i båten:

“Takk for nå, Kviknes – vi kommer definitivt tilbake!”

Anbefalte turer i området:

Naturstien (0-150 moh)

Lett tur som passer for de fleste. Underveis finner du informasjonsskilt om naturen og dyrelivet i området.

Orrabenken (0-370 moh)

Fin tur med stigning opp til en benk med panoramautsikt over bygda og Sognefjorden. Passer for de fleste.

Raudmelen (0-978 moh)

Relativt krevende fjelltur rett bak Balestrand sentrum. Gode rasteplasser underveis, blant annet ved Orrabenken og Buråsi (575 moh). Fantastisk utsikt over Esefjella, Esefjorden og store deler av midtre Sogn fra toppen.

Saurdalen (650-920 moh)

Flott dal og utgangspunkt for både korte og lange turer i variert natur. Anbefalt dagstur: fra Saurdalen til Balestrand via Raudmelen – en imponerende rute for de som er i god form.

Tjuatoten (0-1098 moh)

Krevende topptur fra Dragsvik, 9 km fra sentrum. På toppen finner du et gammelt solkors og en storslått utsikt.

Keipen (0-1417 moh)

Lang og fysisk krevende tur (12-14 km og nesten 1500 høydemeter). Belønnes med en spektakulær naturopplevelse!

Fossestien (500 høydemeter)

Vandrevei fra Gaularfjellet til Viksdalen. Turen passer for de fleste og går forbi 14 større fossefall – blant annet Likholefossen – og 7 fjellvann. Har fire ulike startpunkter.

[Les mer om hotellet her](#)

DE HISTORISKE
hotel & spisesteder

Les mer på dehistoriske.no